

נקמה מלוא כבוד

'ממזרים חסרי כבוד' (2009)

האמת האוניברסלית שתחת עקרון האשמה האדיפלית מתפצלת לציירים מסמניים חד-אישיים. לפי סרטיו של קוונטין טרנטינו, ניתן להניח שהאישי שלו הוא הנקמה. נקמה במאפיה שהיא החוק של הפשע (ספרות זולה, 1994), נקמה בגבר (להרוג את ביל, 2003; חסין מוות, 2007), ובסרט ממזרים חסרי כבוד הנקמה באה חשבון עם הליגה הבכירה ביותר בכוחה הע/אל-אנושי – הנאצים. הנוקמים הם האמריקאים, בחיזוק הפליט היהודי שנס מהמגף הליסטי הנאצי למגף הצדק האמריקאי. האמריקאים מגייסים את הקומץ האמיץ והלוחם כדי להופיע בשלל כישורי לוחמה הוליוודיים עם סגנון על הבמה האירופית. הנלעגות האמריקאית עדיין משוכללת ובת-תעוזה יותר מחברתה האירופית השיטתית והמפוארת בשלילת האנושיות. הדרך של טרנטינו לנקום בחזותיות של הנקם הפנים-מערכתית היא באסתטיות של ההמון – הדבר שהדחף תובע. קרקוף הגולגולות הנאציות ממה שמכסה, ממה שעודף – שיער הראש וכסות המחשבה – כדי להשמיד ולמחוק את העודף של העידון. ההלקאה במחבת הבייסבול תחת מקל הקלגס עושה אירוניזציה בו-זמנית לאמצעי הכוח הגרמניים בקולנוע האמריקאי. לעשות אמריקה באירופה,

לעשות מציד יהודים בלשות ומאות הקין סימן למי שהורד לדרגת בן רדוף. טרנטינו מקעקע את עצמו כאב החדש של הקולנוע, ואת יצירתו האחרונה כמופתית – כמו גם את הנקמה כפתרון לבעיית האשמה. שכן על כל אחד נגזרה הגזרה לשאת את האשמה או להחליפה במשהו אחר.

העוזר הנאמן של הכוכב-קצין האמריקאי מכונה "האיש הקטן". טרנטינו מדגיש שזהו כינוי. האיש הקטן נפלט מהכבשן והפך לאור מוצל מאש שאינו מתכלה (a). הסרט אינו סיפור עלילתי, אינו תוכני, אלא רעיוני. ורעיון אף הוא אינו מתכלה, הסיפור מתחלף ונשחק ומסופר מחדש, ואילו הרעיון הוא אלמותי.

משל הנקמה הוא של "הדוב" (היהודי), האיש הקטן והשושנה – שלושת היהודים שלא נכנעו והשיבו מכה אחת אפיים. הדוב מכה באלה, האיש הקטן מקרקף ושושנה מבעירה את אולם הקולנוע שבבעלותה על מוזמניו, בכירי הצמרת הנאצית. במי עוד נותר לנקום, והאם הנקמה יכולה להיעצר? מה שמניע את חוד יצירתו של אשף הקולנוע הגיע לפסגה אמנותית.

ראשית יצירתו הקולנועית המהוללת של טרנטינו היא הסרט ספרות זולה. הסרט הזה הושווה לא אחת להאזרח קיין של אורסון וולס (1941) – הנחשב לסרט הטוב בכל הזמנים. טרנטינו מבין משהו ממה שטריפו, גודר וולס עשו עם המדיה הזו – הגל החדש עשה היבור לקולנוע; פירוק מחדש של החלקים הכרונולוגיים והלוגיים למרכבים חדשים. הנקמה של טרנטינו היא באבות הנצח המיתיים הללו. אלמות והלמות כישרונם מעוררים בו חוסר שקט, ואת המשפטים הבאים שמצטט ג'ולס וינפילד, גיבור ספרות זולה, לפני כל מעשה רצח שהוא מבצע אפשר לשייך לאובייקט נקמה שאותו מייצגים אבותיו הרוחניים הבלתי נשמדים. במקור:

יחזקאל כה, יז: "ועשיתי בם נקמות גדולות בתוכחות חמה וידעו כי אני האלוהים בתתי את נקמתי בם"; ישעיה כו, ז: "ארח לצדיק מישרים ישר מעגל צדיק תפלס"; תהילים כג,

א-ד: "ה' רועי לא אחסר [...] גם כי אלך בגיא צלמוות לא אירע רע [...]"

מאת וינפילד:

"מעגל הצדיק מוקף מצדדיו באי-הצדק של האנוכיים, וברודנות הרשעים. אשרי האיש אשר בשם הצדקה והרצון הטוב ירעה את החלשים דרך גיא צלמוות, מכיוון שהוא שומר אחיו, ומוצא הילדים האבודים. ועשיתי במ נקמות גדולות בתוכחות חמה, באלו המנסים להרעיל ולהשמיד את אחיי, וידעו כי אני הוא האלוהים בתתי את נקמתי במ" (עיבוד חופשי בתסריט מתוך יחזקאל כה, יז).

בסוף ממזרים הגיבור האמריקאי ששרד בעורמה משחרר את צייד היהודים (האיש הקטן אומר לו כי הכינוי הזה "צייד היהודים", הוא מוכרח להודות, מאוד קליט – ואנו מוכרחים להודות שלהיות דבר-מה קליט זהו שימוש אירוני בהוליוודיזציה), לא לפני שהוא חורט צלב קרס על מצחו בסכיניו חדת התער (כהרגלו להותיר תמיד נאצי אחד בחיים כעדות לכוחו של הממזר). הוא עושה זאת בגאווה ובלהט כלפי מעשה האמנות שלו, ואז אומר: זוהי היצירה הכי טובה שלי! בהצהרה זו נחתמת יצירת המופת הזו, שיותר מכול אפשר לכנותה כך משום שהצופה בסרט נותר עד לדבר-מה בולט מאוד; הוא צופה בכך שטרנטינו מאמין באמונה שלמה שזו היצירה האלמותית שלו.